

Dagens frågor

Villaägarnas galgenfrist

Till de populärare myterna i samhällsdebatten hör den att villaägarna skulle vara en ur ekonomisk synvinkel orimligt privilegierad medborgargrupp. Samhällets generositet skulle ha lett till att de mer eller mindre vältrar sig i lyx och överflöd, medan de stackars lägenhetsinnehavarna måste tugga på ramarna. Särskilt det socialdemokratin närstående Hyresgästernas Riksförbund har gjort sitt bästa för att underblåsa sådana föreställningar för att därigenom kunna exploatera avunden till egen fördel. Säkert var det också under påverkan från den organisationen som bostadsminister Hans Gustafsson i våras aviserade en särskild småhusavgift, som skulle uppgå till 0,5 procent av taxeringsvärdet.

Verkligheten är givetvis en annan än den som Hyresgästernas Riksförbund och diverse socialdemokrater söker förmedla.

För villaägarna har de senaste åren varit svåra. De har drabbats av rader av kostnadsökningar. Många familjers ekonomi har brutit samman. Det gäller i synnerhet unga familjer med barn. Förvisso är det ingen tillfällighet att antalet exekutiva auktioner fyrdubblats under de senaste tre åren. Det är inte svårt att föreställa sig de tragedier som följt i deras spår.

Nu har också en expertgrupp inom den sittande bostadskommittén redovisat siffror som förtjänar att uppmärksammas. Gruppen har räknat ut vilka boendekostnader som kan väntas 1985. Då skall ju skatteomläggningen med de för många villaägare ogynnsamma begränsningarna av avdragsrätten enligt planerna vara helt genomförd.

Enligt expertgruppen kommer det då att bli dyrare att bo i villa än i hyreslägenhet. Den stora skillnaden i fråga om boendekostnader går dock inte mellan småhusägare och hyresgäster, utan mellan dem som bor i hus uppförda före och efter 1975. Skälet är de kraftigt ökade byggnadskostnaderna efter mitten på 1970-talet.

Till följd av expertgruppens kalkyler har bostadsministern förklarat att det i varje fall inte blir något förslag om småhusavgift förrän bostadskommitténs betänkande föreligger våren 1984. Det innebär alltså en galgenfrist för småhusägarna – men är det mer än så? Det finns tyvärr anledning att tvivla. Bistra erfarenheter säger ju att det gamla socialdemokratiska talet om att villaägarna skulle vara "vårt folk" endast betyder att det är ett "folk" som skattemässigt skall skinnas nästan in på bara kroppen.

Bort från kyrkan

Professor Harald Riesenfeld, numera pensionerad, är i Sverige känd som en av nyöversättarna av Nya Testamentet. Som vetenskapsman är han välkänd långt utanför vårt lands gränser. Han prästvigdes 1947 för Västerås stift men har nu av domkapitlet i Uppsala beviljats avsked från prästämbetet, naturligtvis på egen begäran. Han har själv angett två orsaker till detta ovanliga steg från hans sida.

En orsak är personlig. Sedan stiftsbanden för präster upplösts, känner han sig hemlös. I Västerås stift är han obefintlig och i ärkestiftet har han aldrig kommit

in, säger han i sin avskedsansökan. Som pensionär och utan att kunna vara yrkesverksam som präst finner han att han är överflödig. I de flesta stift brukar annars pensionerade präster finna arbetsuppgifter efter sin förmåga.

Den andra orsaken är lätt att förstå. Prästämbetet har under senare år ändrat karaktär. Prästens uppgift var förr att vara församlingens lärare och att predika kristen lag och kristet evangelium. Men hans ställning har undergrävts. Nu kan en mera radikaliserad riksdag, om den så vill, tex påtvinga Svenska kyrkan en ny trosbekännelse. Det deformerade kyrkomötet, där biskoparna inte längre är medlemmar och präster inväljs på politiska valsedlar, skulle bara ha att acceptera. Detta tillstånd har enligt Riesenfeld tillkommit "inte genom yttre tvång utan genom eftergifter för en inifrån kommande, fortskridande sekularisering". Att vara präst på sådana villkor kan för många vara en börda.

Svenska kyrkan har förändrats, vilket inte går att dölja bakom vackra ord. Saken demonstrerar sig själv. Till den rätt meningslösa ceremoni som i höst ordnats i Uppsala domkyrka i samband med ärkebiskopsskiftet — meningslös därför att den nye ärkebiskopen var biskopsvigd och inte kunde vigas en gång till — hade kungaparet och kyrkoministern inbjudits för att bevittna hur en hög statsanställd bytte arbetsplats. Något annat var det inte fråga om.

Enklare och billigare och framför allt sannare hade varit, om de två biskoparna gjort upp med kyrkoministern om ett sammanträffande och denne tagit korset från den ene och lagt det om halsen på den andre ärkebiskopen. Det skulle på

ett stillsamt sätt ha påmint om var makten över kyrkan ligger.

Den politikermoralen!

Ett år efter det att socialdemokraterna återkom till Kanslihuset yttrade statsminister Olof Palme att den enda motgång regeringen haft var PTK-avtalet. Det låg alltså enligt honom för högt.

När han sade det kunde han knappast ha varit okunnig om sin egen regerings beslut att rejält höja statsrådslönerna.

De statsråd som bor i Stockholm skulle — till yttermera vissa retroaktivt från regeringsskiftet i fjol — få 1 600 kr mer i månaden i sk kostnadsersättning. Därtill kom den ordinarie lönen på 18 100 kr. Vidare skulle de erhålla sk 120-kort på bussar och tunnelbanor. Till de statsråd som bor över sju mil från Stockholm skulle även skattefria traktamenten på 3 720 kr i månaden utgå.

Också riksdagsmännen vill höja sina löner, och det i storleksordningen 14 procent. Deras argument är att de sedan länge skall vara likställda med byråchefer i lönehänseende, och byråcheferna har nu via löneglidning dragit ifrån. En riksdagsman har i dag en månadslön på 9 662 kr, vartill kommer traktamenten på 3 720 kr om man bor mer än sju mil från Stockholm. Den som bor närmare får i stället kostnadsersättning på 1 620 kr och — i en del fall — reducerat traktamente.

Ingen kan säga att statsrådets och riksdagsmännens inkomster och förmåner är orimligt höga, allra minst vid en internationell jämförelse. Det är också angeläget att de har hygglig ersättning för sitt arbete, som ju ofta är pressande och tidskrävande, och där anställnings-

tryggheten förvisso inte garanteras av några Åmanlagar. Dessutom behöver politikernas inkomster vara någorlunda konkurrenskraftiga gentemot exempelvis dem som förekommer i det privata näringslivet. I annat fall är det svårt att rekrytera lämpliga krafter till samhällsarbetet.

Det är en sak.

Men nog är det att uppträda värre än elefanter i en porslinsbutik när politikerna kraftigt förbättrar sina egna förmåner, samtidigt som de enträget manar andra löntagare till återhållsamhet och samhällsansvar. Av prominenta förtroendevalda skall man ju kunna begära att de i någon mån tjänar som föredömen för oss andra. Det är förödande för deras anseende om de då hugger för sig – det må vara berättigat eller ej – och på samma gång vänder tummen ner när fler inkomstgrupper kommer med lika motiverade krav. Det är faktiskt inte bara statsrådets och riksdagsmännens löner som släpar efter.

Inför den indignation som utbröt när beskedet om de höjda statsrådslönerna kom fann regeringen det för gott att retirera. Den skall, uppger den, tills vidare avstå från den ökade kostnadsersättningen och i stället hänskjuta frågan till en opartisk kommitté.

Det var otvivelaktigt ett klokt beslut. Det finns nämligen ett gammalt ordspråk som lyder: "Var och en äger leva som prästen lär, men ingen som han lever." Det skulle säkert inte vara bra för politikernas rykte om statsråden och riksdagsmännen gjorde den moralen till sin!

Moralundervisning i skolan

Det sk Brottsförebyggande rådet, som ingår i regeringskansliet, är livligt verksamt och dess ordförande generaldirektören Sven Heurgren lägger fram många förslag. Ett av de senaste är att undervisning om vad ekonomisk brottslighet innebär skall införas i skolorna och detta redan i de lägsta klasserna. Initiativet är behjärtansvärt. Men liksom statliga utredningar som föreslår inrättande av nya ämbetsverk – vilket länge varit ett vällovligt syfte med utredningar – ålagts att redovisa hur sådana reformer skall finansieras, borde Heurgren och alla andra självutnämnda skolreformatorer åläggas att meddela vilka skolämnena som bör utgå för att deras egna skall få plats på schemat.

Till Heurgrens förslag kommer också svårigheten att finna lärare i ämnet. Inom hela vårt samhälle är den motivation försvunnen, som en gång drev stora politiker som Wigforss och Sträng att framhärda i den hänsynslösa skattepolitik som i sin tur på något årtionde undergrävde svenska folkets skattemoral. En mycket stor majoritet, och inom denna finns förvisso också lärare, känner det konfiskatoriska skattetrycket som orimligt och vet att det är orättvist och framför allt orättfärdigt: det förstör både arbetsglädje och viljan att ta ansvar och bidrar väsentligt till särskilt ungdomsarbetslösheten. Plikttroga och energiska skattemyndigheter betraktas dessutom som förföljare av enskilda medborgare. Att lura staten på pengar anses inte längre skamligt. Svarta affärer sker regelbundet. Vänner emellan är det ingen som rodnar när det skämtas om lyckat skattefusk.

Men detta är ju omoraliskt, utropar socialdemokratiska generaldirektörer som aldrig hört talas om sådan illojalitet. Javisst, och omoralen resulterar i sin tur i politikerförakt och i kritik av överheten, vilket sistnämnda är nästan oförlåtligt.

Det är tydligen ytterst moralen det hänger på. Inom Sverige eller åtminstone inom det socialdemokratiska kvinnoförbundet hävdas doktrinen att föräldrar egentligen inte borde få uppfostra sina barn och alltså inte heller skall lära dem moral. Om detta måste ske, och det förefaller vara önskvärt, måste man tillgripa barndaghem och skola. Enklaste sättet, även om det kanske är gammaldags, vore då att återinföra kristendomsämnet. En kvart dagligen i barndaghemmen och en timme i veckan i skolan (alla andra ämnen avstår i tur och ordning från en timme) skulle resultera i att barnen vid 10-12 årsåldern rent av lärt sig Tio Guds bud utantill. Samtidigt har de lärt sig att skilja mellan rätt och orätt, något som erfarenhetsmässigt visat sig vara mycket brottsförebyggande.

Detta billiga och genomförbara förslag överlämnas till generaldirektör Heurgren och hans Råd till begrundande.

Dagens Eko

Den 4 oktober fylldes gatorna i både Stockholm och Köpenhamn. I den danska huvudstaden demonstrerade man mot den borgerliga regeringens krispolitik, i Stockholm gick tiotusentals svenskar på gatorna för att protestera mot förslaget om kollektiva löntagarfonder. Bägge dessa tilldragelser refererades i Dagens Eko. Kanske var det en tillfällighet, men

medan polisen i Köpenhamn uppskattade antalet demonstranter till 50 000 hävdade Dagens Eko att de var 70 000. I Stockholm däremot uppgav polisen att deltagarantalet var 70 000 medan Dagens Eko förmedlade siffran 50 000.

Var det en tillfällighet var det onekligen en belysande sådan. Under en följd av år har ekoredaktionens trovärdighet undergrävts till följd av en benägenhet att låta nyhetsflödet domineras av socialdemokratiska problemformuleringar och verklighetsbeskrivningar. Detta har kombinerats med en alltmer passiv och okritisk bevakning av regeringsmakten.

För några år sedan höll Dagens Eko i kraft av en stark och kunnig inrikesgrupp en erkänt hög klass. Den kritiska journalistiken förenades på ett lyckligt sätt med uppgiften att referera vad som tilldrog sig i Sverige. Ekots nyhetsförmedling motsvarade då också mycket högt ställda krav på relevans.

Idag är situationen dramatiskt annorlunda. En tidigare alert nyhetsbevakning har blivit ett pinsamt kryperi för de socialdemokratiska maktbarnen. Det verkar som om reportrarna inte längre orkar att ifrågasätta regeringsbilden, alternativt att de medvetet försöker vara en socialdemokratisk röst i massmediakören.

Ekots bevakning av fondfrågan är slående. Det tycks vara en medveten ambition att framställa fonderna som tandlösa och betydelselösa. Direkt uppseendeväckande var en intervju med Sten Wikander, 4:e AP-fonden, där intervjuarens frågor var så ledande att lyssnaren inte visste om han skulle skratta eller gråta, alla frågor hade syftet att framställa löntagarfonderna som en följdriktig utbyggnad av 4:e AP-fondens

verksamhet. Det är också Dagens Eko som låtit sin fondbevakning, inte minst i valrörelsen, domineras av formfrågor och pseudodebatter. Detta kan knappast ha varit en tillfällighet. LO, SAP och A-pressen har under flera år haft som strategi att undvika diskussion i sak för att i stället försöka ifrågasätta fondmotståndarnas allmänna trovärdighet.

Det är inte mindre intressant att notera ekoredaktionens allmänna nyhetsvärdering. När ubåtsspaningarna pågick som bäst vid norrbottenskusten dominerades sändningarna av händelserna i Nicaragua. Ubåtssjakten fick några spridda och pliktskyldiga inslag. Det finns inte heller något annat nyhetsmedium som så noggrant följer upp LO-tidningens material – men aldrig SAF-tidningens. Vanligen är det fråga om att referera skilda undersökningar av tvivelaktigt statistiskt värde som avser att belysa de ökande klyftorna och den sociala misären i landet.

Det är på något sätt symptomatiskt att Dagens Eko trots stora ansträngningar inte ännu då detta skrivs kunnat rekrytera någon ny chef. Är det inte längre någon journalistisk utmaning att ta ansvaret för Ekot. Eller är det så att den inte trivs som inte är en del av det socialdemokratiska mediaetablissemanget, den som ser nyhetsförmedling som något annat än att basunera ut kommunikéerna från kanslihuset och de stora folkrörelserna.

Faran med fonderna

Assar Lindbeck har påpekat att det allvarligaste med fondförslaget inte är att en grupp människor utan egen, bevisad, kompetens att förvalta kapital och att

sköta företag skulle få just dessa befogenheter – med hjälp av statliga maktmedel. "Den stora risken för svenskt samhälle ligger i den starka beroendeställning som vi alla skulle hamna i gentemot en liten grupp fackliga representanter, eventuellt i koalition med en liten grupp politiker.

Av rädsla för vår framtida anställning och våra avancemangsmöjligheter i arbete och samhälle skulle vi tvingas att hålla oss väl med de fackliga representanterna och med dem lierade politiker. Mångfalden i svenskt samhälle skulle hotas eller rentav försvinna. Även för Sverige gäller den gamla visa reflektionen att "maktkoncentration förr eller senare leder till maktmissbruk."

Kulturpolitik (s)

Envist och hårdnackat har socialdemokraterna och kommunisterna drivit en förflyttning av Adolf Fredriks musikskola till Stockholms-förorten Västertorp. Elever, föräldrar och lärare har tillsammans med den borgerliga minoriteten i skolstyrelsen kämpat en till synes hopplös kamp. Inte ens de 285 000 namnunderskrifterna för bevarande av skolan i innerstaden har rubbat socialdemokraternas mäktige man, finansborgarrådet John Olle Persson, och partiet har fått uppleva ett lokalt rosornas krig.

Regeringens oväntade inbrott med ett kulturstöd på 10 miljoner kronor kommer av många att ses som en investering i 1985 års socialdemokratiska valrörelse i Stockholm. Men detta är taktik och stockholmarna kommer inte att glömma.